

CHƯƠNG 1

BẠN CÓ THỂ GIÚP CON MÌNH HỌC GIỎI VÀ THÀNH CÔNG



NỖI NIỀM KHÔNG CHỈ CỦA RIÊNG AI

Chắc hẳn không một bậc cha mẹ nào không mong muốn con mình thành công và hạnh phúc. Vậy vai trò của bạn là gì và bạn phải làm gì để giúp con đạt được điều ấy? Chắc chắn, bạn rất mong mình đóng một vai trò quan trọng trong đó, thế nên quyển sách này mới nằm trong tay bạn. Và tôi hiểu nỗi băn khoăn của bạn.

Cũng có thể bạn đã bắt đầu cảm nhận được những vấn đề của người làm cha làm mẹ. Có lúc bạn nghĩ con mình đang sống trong một chiều “không gian” khác, thậm chí một hành tinh khác, vâng bạn không phải là người duy nhất nghĩ như thế.

Bạn trần trở một cách vô vọng không hiểu chuyện gì xảy ra với cu Bim hay bé Na vốn ngoan ngoãn vui tươi, lú lú nói chuyện cả ngày, nay chỉ trả lời nhát gừng những câu hỏi quan tâm của bạn, nhưng lại trốn biệt trong phòng bỏ ra hàng giờ thì thầm và rúc rích chuyện trò với cái máy điện thoại bằng một thứ ngôn ngữ bạn không hiểu được. Nhưng bạn không đơn độc trong tình huống này.

Cũng có khi bạn phát hoảng lên, cảm thấy dường như không thể có một tiếng nói chung với đứa con bỗng tỏ ra lảm lỳ, thậm chí suốt ngày mặt sưng mày sía và trở nên xa lạ đối với cha mẹ. Thật đau lòng khi chứng kiến đứa con vốn học khá giỏi trong trường nay bỗng dưng mất hết hứng thú học tập, học bạ toàn điểm dưới trung bình mà vẫn chẳng mảy may buồn tủi, như thế đấy không phải là chuyện của nó. Vâng, đó là chuyện đau đầu mà nhiều gia đình gặp phải.

Thật oái ăm, trong thâm tâm bạn biết và tin rằng con mình có khả năng – bạn cảm nhận được điều đó, nhưng không hiểu vì sao nó không còn tập trung hoặc đánh mất động lực vươn lên trong học tập và cuộc sống.

Và bạn, với tư cách người làm cha làm mẹ, hiểu rõ động lực trong học tập cũng như trong cuộc sống có một tầm quan trọng như thế nào đối với con trẻ; nó giúp trẻ xác định rõ đích đi tới, hoàn thành từng mục tiêu đề ra và nhờ thế, thành công trong bất kỳ lĩnh vực nào mà trẻ đã chọn. Bạn hết lòng muốn giúp đỡ con, khuyên bảo con và trở thành một phần trong cuộc sống của con như trước kia... thế mà bạn chỉ có cảm giác khoảng cách giữa mình và con càng lúc càng xa hơn...

“Làm thế nào để trò chuyện và khích lệ con cái?” - nhiều phụ huynh từng hỏi tôi như thế. Nhiều người (nhất là những người có con trong độ tuổi mới lớn) nói với tôi rằng, họ không hiểu được con mình nghĩ gì, có sao chúng cứ chúi mũi hàng giờ vào những trò chơi vô bổ trên máy vi tính.

Vấn đề là ở chỗ, những ký ức và kinh nghiệm về thời thơ ấu của chúng ta, cùng với cách dạy bảo của cha mẹ ta hình như không liên quan, và càng không thể áp dụng vào việc dạy con trong bối cảnh xã hội đang thay đổi từng ngày như hiện nay. Điều này còn trở nên khó hơn với những bậc phụ huynh trong độ tuổi 40, họ vẫn còn nhớ ngày xưa mình ngoan ngoãn nghe lời người lớn, dùi mài đèn sách và luôn hiếu kính với cha mẹ ra sao. Thế mà giờ đây, khi cũng làm cha làm mẹ, họ hoang mang không biết phải làm gì với những đứa con cứ muốn tách rời hoặc cưỡng lại lời cha mẹ.

Tuy vậy, bạn chưa đến mức phải tuyệt vọng. Bạn không cần và không nên tiếp tục “chiến đấu” một cách mệt mỏi và gần như vô vọng với những “thiên thần nổi loạn” trong độ tuổi mới lớn nữa. Với cách tiếp cận đúng đắn và những cách thức giao tiếp phù hợp với con cái, bạn sẽ lấy làm ngạc nhiên khi biết rằng hai thế hệ có thể vui vẻ bên nhau và chung tay vun đắp cho thành công cũng như lợi ích của đôi bên. Con bạn có thể trở nên cực kỳ hiểu chuyện, biết quan tâm đến người khác... nhưng chỉ khi chúng được sống trong bầu không khí yêu thương, cảm thấy mình được cha mẹ tôn trọng và đến lượt mình, chúng sẽ học cách bày tỏ lòng biết ơn đối với các bậc sinh thành.

Chắc hẳn bạn đang chau mày nghi ngờ điều tôi nói và tự hỏi, *“Sao tôi lại phải tôn trọng thằng con cứng đầu luôn cãi lại, trong khi lý ra nó phải kính trọng cha mẹ như tôi ngày xưa?”*, *“Làm sao dám mong đứa con lỳ lợm tỏ lòng biết ơn trong khi nó không thêm biết đến hàng trăm thứ việc mà tôi âm thầm làm hàng ngày và hy sinh cho chúng?”*. Xin hãy kiên nhẫn bạn nhé, bạn sẽ tìm thấy câu trả lời sau khi đọc xong quyển sách này.

CHỈ CÓ BỐN DẠNG CHA MẸ TRÊN ĐỜI

Văn hào vĩ đại Lev Tolstoy từng nói, các gia đình hạnh phúc đều giống nhau còn những gia đình bất hạnh thì đau khổ mỗi nhà một kiểu. Còn các nhà tâm lý học thì nói, có hàng triệu những cặp cha mẹ trên đời nhưng tựu chung chỉ có bốn dạng chính. Chúng ta hãy cùng nhau tìm hiểu và hình dung về bốn dạng cha mẹ thường gặp này. Nếu bạn thấy mình thuộc bất kỳ dạng nào

trong số đó hoặc pha trộn giữa các dạng thì bạn sẽ hiểu rõ một điều: có sao việc làm cha mẹ, đối với phần đông chúng ta, lại trở thành một nhiệm vụ khó khăn đến thế.

Dựa vào tiêu chí nào để phân biệt các dạng cha mẹ? Chính là các phương pháp mà cha mẹ dùng để dạy con. Cụ thể hơn là cách họ nói chuyện với con cái, cách họ khích lệ khi chúng làm việc tốt, cách họ trừng phạt hay phê phán khi chúng làm điều sai, cách họ đáp lại hay không đáp lại những đòi hỏi tinh thần và vật chất của chúng...

Các cuộc khảo sát cho thấy các bậc cha mẹ áp dụng nhiều phương pháp dạy dỗ con cái khác nhau, từ các phương pháp truyền thống được truyền lại từ đời trước, cho đến các phương pháp “thế hệ mới” của các chuyên gia trong lĩnh vực “nuôi dạy con”. Một số phương pháp mang lại hiệu quả trong khi các phương pháp khác thì hoàn toàn vô ích. Nói về cách giao tiếp với con, bạn có thường sử dụng một số cách nói như sau không.

- *“Con tưởng mẹ là con hầu của con đấy à?”*
- *“Mày nghĩ tao là cái máy in tiền chắc?”*
- *“Con cho ba là thằng ngu sao?”*
- *“Có phải con nghĩ nhà này là cái nhà trọ, còn con chỉ là kẻ ăn nhờ ở đậu không?”*
- *“Mày có còn coi chúng tao là cha mẹ nữa hay không?”*
- *“Con có nghe không đấy? Mẹ đang nói chuyện với con!”*
- *“Biết là một chuyện, làm lại là một chuyện khác!”*
- *“Con tưởng mẹ là con nít ba tuổi hả?”*
- *“Con bị cái giống gì vậy? Trong đầu con chỉ có bùn đất thôi à?”*

Có câu nói nào quen thuộc đối với bạn không? Bạn có cảm thấy áy náy khi dùng những câu tiêu cực như trên không? Nếu có thì bạn cũng không phải là trường hợp cá biệt, nhiều bậc phụ mẫu khác cũng nói những câu tương tự, thậm chí còn nặng nề hơn, mặc dù không ai trong chúng ta không nỗ lực hết mình trong mong muốn trở thành những bậc cha mẹ tốt. Vì không có nhiều ngôi trường dạy người ta cách làm cha mẹ tốt, thế nên thường thì chúng ta bắt chước một cách vô thức hoặc có ý thức cách mà cha mẹ ngày xưa đối đãi với chúng ta. Cũng có trường hợp nếu ta nghĩ cha mẹ mình xưa kia quá nghiêm khắc, thì nay ta nên làm một cuộc “cách mạng” bỏ hết tất cả những quy định nghiêm ngặt bắt con cái phải thế này thế nọ mà tạo cho chúng một cuộc sống thoải mái, tự do.

Không có một mẫu số chung cố định nào cho từng dạng cha mẹ, tôi sẽ miêu tả họ trên những nét chung nhất. Bạn thử xem mình thuộc vào dạng nào sau đây nhé.

Bậc cha mẹ tiêu cực



Gọi họ là cha mẹ tiêu cực bởi vì họ dạy dỗ con bằng những biện pháp “tiêu cực”, phương châm của họ là “cha mẹ nói cái gì cũng đúng” và vì thế mà... thất bại. Nhưng họ không nhận ra điều đó. Họ biết rằng Greg của họ thông

minh nhưng không chịu cố gắng, vì thế mà bằng mọi cách phải thúc ép nó “cho bằng anh bằng em”. Khi Greg còn bé, họ thường dùng roi vọt để cho cậu vào khuôn khổ mỗi khi cậu lười biếng hay bị điểm kém. Chẳng lạ gì khi cậu bé đến lớp với những vết roi hằn trên tay chân, biến cậu thành trò cười cho cả lớp.

Đến khi Greg lớn lên một chút, họ chuyển chiến thuật sang so sánh cậu với người anh, vì anh cậu có thành tích học tập tốt. Những câu kiểu như thế này được lặp đi lặp lại hàng ngày, *“Sao mày không bằng được cái móng tay anh mày? Xem đấy, anh mày chăm chỉ học hành biết bao. Còn mày tối ngày chỉ biết chơi điện tử. Mỗi khi bảo học bài, thì dài mồm ra kêu mệt. Giá mà mày có được nửa bộ óc của anh mày thì có phải chúng tao cũng có phận nhờ không.”*

Không có gì ngạc nhiên, Greg luôn có cảm giác buồn tủi và chán nản; người lớn không hiểu được là cậu cũng có lúc cần nghỉ ngơi thư giãn chứ. Không phải cậu không muốn học, cậu chỉ cảm thấy khó tập trung vào bài học. Ngoài ra, cậu không khỏi tủi thân khi luôn bị cha mẹ đem ra so sánh với người anh trai giỏi giang và là niềm tự hào của gia đình, còn cậu thì bị gán cho những danh hiệu khó nghe như “lười biếng”, “ngu đần”, “vô tích sự”,...

Dần dần, Greg học được cách chấp nhận “số phận” của mình. Tới tận nhận những lời chỉ trích cay nghiệt từ cha mẹ, cậu tin chắc mình không có cơ may thành công trong đời, và dù có làm gì thì cậu cũng không bao giờ bằng được người anh sáng láng của mình. Đó là lý do tại sao Greg thích dành nhiều thời gian với bạn bè và xa lánh gia đình càng nhiều càng tốt. Cậu cảm thấy chỉ có những người bạn này mới hiểu cậu, chấp nhận con người cậu như nó vốn thế, thậm chí còn tôn trọng cậu, những điều mà cậu không bao giờ tìm thấy trong gia đình mình. Cậu muốn ở bên bạn bè càng nhiều càng tốt, cùng họ xem những bộ phim, chơi những trò chơi ưa thích và không muốn nghĩ điều gì xa hơn nữa.

Bậc mẹ cha thích sự hoàn hảo



Đây là những người yêu thích những gì tròn trịa và toàn bích. Ann, con gái rệu duy nhất của họ, năm nay 15 tuổi và đang theo học ở một trường danh tiếng. Cô là niềm hạnh diện và niềm

vui của cha mẹ. Họ yêu thương cô hết lòng và trông đợi rất nhiều ở cô. Họ mong Ann đổ vào trường Y trong khi cô thầm mơ ước trở thành nhà khoa học nghiên cứu môi trường. Cô không dám nói cho cha mẹ biết vì sợ sẽ làm họ thất vọng. Cha mẹ đã đầu tư quá nhiều cho tương lai của cô. Ngoài việc học ở những trường hàng đầu, cô còn được học thêm nhiều thứ khác với mục đích hoàn thiện bản thân. Cô phải biết múa ba lê, vì mẹ cô ngày xưa mơ mình múa trong vở "Hồ thiên nga" nhưng bà đã không thực hiện được. Ngoài ra, cô còn học thêm đàn dương cầm, đàn vĩ cầm, học vẽ tranh, học đánh tennis ... và còn nhiều thứ khác. Ann chẳng phải lo nghĩ gì, cha mẹ đã lên kế hoạch cho tương lai của con gái đầu vào đấy. Họ hy vọng cô sẽ thực hiện được ước mơ và hoài bão của chính họ. Trước mặt người thân và bạn bè, họ chỉ toàn khen ngợi con gái. Khi Ann đạt thành tích cao trong

học tập hoặc giành được các giải thưởng văn thể mỹ, cha mẹ cô luôn lấy đó làm bằng chứng để mọi người thấy con gái họ thông minh và xuất sắc như thế nào.

Họ không cho phép cô đi chơi với bạn bè đồng trang lứa vì sợ cô bị ảnh hưởng xấu từ “lũ bạn bè tầm thường” và không có thời gian học tập. Vì thế, Ann chỉ quanh quẩn ở nhà. Thú vui của cô gói gọn trong những thói quen mà cha mẹ cô cho là lành mạnh và bổ ích như đọc sách, nghe nhạc cổ điển, xem truyền hình cáp chương trình Discovery Chanel, hoặc chơi đàn.

Ngày nào cha mẹ cũng hỏi thăm Ann về những chuyện xảy ra ở trường. Cô sẽ kể cho họ nghe những việc tốt đẹp cô đã làm hay những thành tích lớn nhỏ cô đạt được. Cô rất vui khi thấy vẻ mặt cha mẹ sáng lên niềm tự hào. Cô tin rằng mình làm đúng và đó là lý do tại sao cô không bao giờ kể cho họ nghe những gì thật sự xảy ra ở trường hay trong nội tâm cô.

Ann thường có cảm giác cô đơn, lạc lõng vì cô gặp khó khăn trong giao tiếp với bạn bè. Họ thường bàn về những bộ phim mới ra và mốt áo quần, trong khi cô mù tịt về những vấn đề đó. Có lần, cô đã bật khóc khi bị một đứa bạn gọi là “lập dị”. Đôi khi, Ann cảm thấy bất mãn khi cha mẹ kiểm soát cuộc đời mình đến từng xăng ti mét, dù cô vẫn biết rằng họ làm vậy vì thương yêu cô.

Ngoài ra, vì được bảo bọc quá kỹ, Ann mất dần khả năng hòa nhập với xã hội và khắc sâu cảm giác lạc loài cô đơn giữa mọi người.

Bạc phụ mẫu nông chiều con hết mực



Richard đã 18 tuổi nhưng vẫn được cha mẹ cưng chiều như ngày còn bé và được sống theo ý mình. Cha mẹ bao giờ cũng cố hết sức để đáp ứng mọi thứ cậu vò vĩnh, dù gia đình chẳng khá giả chút

nào. Khi cậu vừa có bằng lái xe gắn máy, cha cậu không ngần ngại bỏ ra toàn bộ số tiền dành dụm để mua cho cậu chiếc xe “oách” nhất mà cậu muốn. Mẹ cậu đêm ngày lo lắng về sự an toàn của con trai khi lái xe phân khối lớn, nhưng lại cho rằng việc làm cho con vui là quan trọng nhất.

Richard sống như ông hoàng trong nhà, cậu thường lớn tiếng với cha mẹ mỗi khi nghĩ rằng “ông bà già” can thiệp quá nhiều vào việc của mình. Họ rất buồn nhưng vì quá thương con nên không nỡ la rầy, đành âm thầm hy vọng “trăng đến rằm trăng tròn”, một ngày kia cậu sẽ hiểu được công lao cha mẹ.

Richard không hề đụng tay vào việc nhà, học hành cũng chẳng bằng ai. Thật ra, cậu bị đúp hai lần vì “*không thích học, thể thôi*”. Cậu hay cúp học đi chơi, nhưng thay vì nghiêm khắc nhắc nhở con, họ lại đứng ra bao che bằng cách viết thư cho

giáo viên chủ nhiệm viện lý do cậu *“không khỏe nên không thể đến lớp”*.

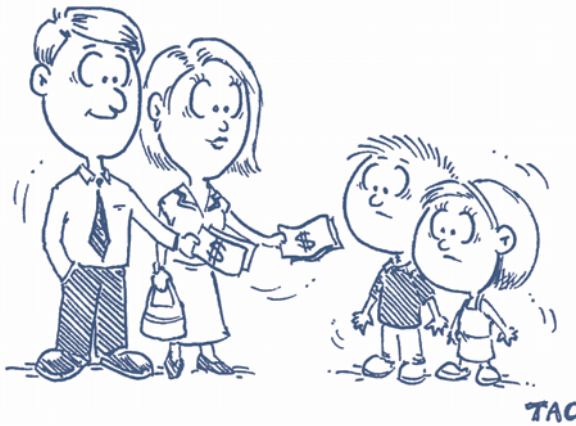
Richard thường quậy phá trong trường. Cậu bị bắt gặp hút thuốc lá trong nhà vệ sinh, thường xuyên bị kỷ luật, thậm chí còn bị mời lên gặp hiệu trưởng vài lần. Nhà trường đã nhiều lần gọi điện cho cha mẹ cậu bày tỏ nỗi lo lắng. Mỗi lần như thế, cha mẹ cậu đều hứa với nhà trường sẽ uốn nắn con tốt hơn. Thật ra, họ cũng đôi lần thử nhẹ nhàng khuyên bảo cậu nên tuân theo kỷ luật của trường, chú tâm học hành, nhưng tất cả chỉ như “nước đổ lá khoai”.

Dù muốn gì được nấy, Richard vẫn rất ít khi ở nhà; ngược lại, hở ra một chút là cậu ra khỏi nhà đàn đúm với lũ bạn cho đến tối khuya. Rồi cũng đến lúc hầu như không ai chịu đựng nổi cậu nữa. Và điều gì đến phải đến, cậu bị cảnh sát bắt vì tội ấu dâm và gây rối trật tự nơi công cộng.

Bậc sinh thành theo chủ nghĩa vật chất

Họ là những người làm ăn kinh doanh có tiếng tăm, có địa vị và được trọng vọng trong xã hội. Họ có hai đứa con, Ed 16 tuổi và Sarah 14 tuổi. Mọi việc trong nhà được “khoán trắng” cho chị người làm đáng tin cậy, đã vào ở với gia đình từ khi Ed còn bé. Không có gì phải ngạc nhiên khi hai đứa trẻ cảm thấy gần gũi thân thiết với chị hơn là với cha mẹ chúng. Bởi vì cả hai lần lộn trên thương trường, thường làm việc hoặc gặp gỡ đối tác đến tận khuya, họ chẳng mấy dịp về nhà ăn tối với con.

Nếu giả dụ có chút thời gian rảnh, họ thích giải khuây theo sở thích riêng của mình hơn là dành thời gian cho con cái. Khi



chúng còn nhỏ, thì thoảng họ cũng đưa chúng đi chơi công viên hoặc đi nghỉ vài ngày. Nhưng bây giờ chúng đã lớn, có thể tự đi chơi, đi du lịch với bạn bè hay trường học thì họ để mặc cho chúng xoay

xở. Làm ăn càng phát đạt bao nhiêu, họ càng bận rộn bấy nhiêu, những dịp sum họp gia đình ngày càng trở nên hiếm hoi.

Hai anh em cũng quen dần với việc cha mẹ thường xuyên vắng nhà – cả hai đều có những mối quan tâm riêng và chủ yếu dành thời gian cho bạn bè. Cha mẹ họ cũng không bận tâm lắm vì cả hai đều có thành tích học tập khá. Họ tin rằng tiền có thể mua được “sự giáo dục tốt nhất”, và do đó không ngần ngại bỏ tiền ra để cho con học ở những trường danh tiếng nhất.

Như để bù đắp lại cho việc thiếu thời gian dành cho con, phụ huynh theo chủ nghĩa vật chất thường không tiếc tiền đổ ra cho con cái. Quần áo của chúng phải là hàng hiệu, máy tính, điện thoại, xe đời mới, ừ thì thiên hạ có cái gì chúng lập tức có cái ấy.

Nhiều bạn học của Ed và Sarah ganh tị với chúng vì hai đứa hầu như có tất cả mọi thứ trên đời. Thế thì làm sao chúng tránh khỏi cảm giác mình là người “sành điệu”, là “dân chơi”, là “quý tộc”?

Nhưng liệu hai anh em nó có thật sự hạnh phúc không? Cuộc đời đâu đơn giản như thế. Đôi khi chúng cảm thấy thèm được như

những đứa bạn luôn có cha mẹ bên cạnh trong mọi sinh hoạt đời thường như đi xem phim với cha mẹ, cùng ngồi bàn luận về một trận đá bóng,... Cũng có lúc đi ra đường trong “bộ cánh” đắt tiền trên chiếc xe bóng lộn, nhưng Ed và Sarah vẫn thấy lòng mình trống trải. Chúng cảm thấy hình như mình thiếu thiếu một cái gì đó...

Trên đây là một số ví dụ về các dạng cha mẹ chúng ta thường gặp trong xã hội hiện đại. Mặc dù mỗi dạng trên phần nào được phóng đại để làm nổi bật những nét đặc trưng riêng, tôi chắc rằng ít nhiều bạn cũng bắt gặp hình ảnh mình thấp thoáng trong đó. Trong thực tế, đa số bậc phụ huynh dạy con theo kiểu kết hợp một vài phương pháp với nhau. Ví dụ, một số người dùng roi vọt để răn đe, phần thưởng vật chất để khen thưởng và coi đó là biện pháp tốt để kiểm soát những đứa con mới lớn của mình.

Tôi biết có khá nhiều ông bố bà mẹ luôn băn khoăn với những câu hỏi, *“Liệu mình dạy con có đúng cách không?”*, *“Không biết mình đang giúp con hay chỉ vô tình khiến cuộc sống của nó trở nên khó khăn hơn?”*

Chắc bạn đồng ý với tôi rằng, tất cả những ông bố bà mẹ trên đời dù dạy con theo cách nào thì cũng xuất phát từ tình thương con và mong muốn những điều tốt nhất cho con. Nhưng rất có thể phương pháp dạy con mà bạn áp dụng lại phản tác dụng, gây ra những hiểu lầm và nong rộng khoảng cách giữa cha mẹ và con cái.

Tôi biết việc một người mẹ cố tình nghe lén cuộc nói chuyện điện thoại giữa đứa con trai 14 tuổi với bạn học là xuất phát từ ý định tốt, chỉ vì bà muốn biết con mình đang giao du với ai, bà sợ nó chơi với lũ bạn xấu. Nhưng khi cậu bé phát hiện ra việc này, cậu nổi giận vì mẹ đã xâm phạm thô bạo vào đời tư của cậu và không tin tưởng cậu.

“Khi muốn biết tôi kết thân với ai, cha tôi khuyến khích tôi mời bạn về nhà, thậm chí ngủ qua đêm, còn mẹ tôi thì đánh xe chở tôi và bạn đi ăn. Thế thì còn gì bằng nên tôi thường “mời” mẹ đi ăn tối và đi xem phim với tôi và bạn gái ... dĩ nhiên mẹ tôi lái xe và trả tiền. Mẹ còn nhường cho chúng tôi quyền chọn phim; chỉ có một điều duy nhất mà mẹ tôi từ chối là không chở chúng tôi đi xem phim vào lúc nửa đêm. Đây là lý do tại sao, mặc dù cha mẹ tôi ly dị khi tôi mới 13 tuổi, tôi vẫn rất gần gũi với cả cha lẫn mẹ.”

Adam Khoo

THƯƠNG YÊU THÔI CHƯA ĐỦ, CẦN CÓ PHƯƠNG PHÁP TỐT

Thực tế cho thấy, chỉ yêu thương và hết lòng mong muốn điều tốt lành cho con cái thôi thì chưa đủ cho việc dạy con thành công. Áp dụng lại các phương pháp mà ngày xưa cha mẹ ta vẫn giáo huấn ta có thể không còn hiệu quả nữa trong một xã hội mới. Dưới ảnh hưởng của sự bùng nổ thông tin, thế hệ 8X, 9X, 10X rất khác biệt. Chúng hiểu biết hơn, dễ xúc cảm hơn và có nhiều cơ hội tiếp xúc với nhiều luồng tư tưởng khác nhau hơn. Là cha mẹ, chúng ta cũng cần phải thay đổi và thích nghi với thời đại mới, biết cách sử dụng những mô hình và phương pháp dạy con sáng tạo, mới mẻ, tiên tiến. Chỉ có như thế, chúng ta mới có thể rút ngắn và xóa nhòa khoảng cách giữa hai thế hệ trong gia đình, giúp con cái phát huy mọi tiềm năng, tạo dựng một cuộc sống hạnh phúc và hài hòa, cũng như biết cách làm chủ đời mình khi chúng trưởng thành.

TÌM HIỂU VỀ THẾ GIỚI TUỔI TEEN

Muốn thiết lập và duy trì mối quan hệ gắn bó với con cái, đồng thời giúp chúng phát triển hết khả năng, trước tiên cha mẹ phải thật sự hiểu được con cái. Đầu tiên, chúng ta phải hiểu việc sống trong thế giới tuổi teen là như thế nào. Hiểu được đứa trẻ 13, 15 tuổi có cảm giác ra sao, thường gặp phải những vấn đề gì, thậm chí hy vọng và mong ước gì ở cuộc đời, thậm chí phải biết cả thứ ngôn ngữ mà con mình sử dụng. Nếu như “đàn ông đến từ sao Hỏa và phụ nữ đến từ sao Kim”, con cái chúng ta chắc chắn phải đến từ một thiên hà nào đó hoàn toàn khác.

Vậy bạn biết gì về thế giới tuổi thơ? Bạn có thật sự hiểu ngôn ngữ của chúng không? Tôi muốn bạn hãy thử một bài kiểm tra nhỏ dưới đây để khám phá mức độ hiểu biết của bạn về xu hướng và ngôn ngữ xì-tin.

1. Bạn hiểu được cách viết này không: pố t4y, chàj oj?
2. Những người nào được gọi là “Emo”?
3. “Xàm bơ”, “Xàm xí” có nghĩa là gì?
4. “LOL” có nghĩa là gì?
5. “Là dà”, “i âu ậy” có nghĩa là gì?

(Đáp án ở cuối chương).

Nếu trả lời đúng hết, bạn có thể tự khen mình được rồi. Bạn khá rành ngôn ngữ tuổi ô mai. Nếu bạn không hiểu chút nào, thì cũng đừng vội buồn vì đó là chuyện bình thường. Tôi đưa bài kiểm tra đơn giản này cho rất nhiều phụ huynh, hầu hết họ đều cảm thấy khó hiểu. Thậm chí có người còn hoàn toàn mù tịt.

Bây giờ bạn đã biết mình đang ở đâu trong quá trình hòa hợp với con cái. Trước khi nghĩ đến chuyện dạy con hiệu quả, hãy dành thời gian nhiều hơn để tìm hiểu thêm về thế giới của con trẻ như xem thử các chương trình tivi chúng yêu thích, nghe thử những loại nhạc chúng say mê, đọc thêm những loại sách báo dành cho tuổi mới lớn, đọc những gì các bạn trẻ viết trên blog hay diễn đàn... Bạn sẽ khám phá ra nhiều điều khác lạ trong thế giới của chúng. Có một số điều bạn sẽ cảm thấy khó mà chấp nhận được. Tuy nhiên, bạn nên nhìn và hiểu thế giới đó bằng một cái nhìn cảm thông hơn là phán xét. Bạn đừng quên rằng, ngày xưa cha mẹ ta cũng từng có lúc “chẳng thể nào hiểu nổi” chúng ta.

Thế giới của tuổi mới lớn ngày nay thật khác với chúng ta. Cuộc sống đang quay với một tốc độ điên cuồng chóng mặt. Việc kiếm sống ngày càng mang tính cạnh tranh lạnh lùng và khốc liệt. Đa số các gia đình ngày nay cần có hai trụ cột (cả vợ chồng cùng đi làm, thay vì chỉ người chồng đi làm như trước kia) để chạy đua với giá cả trong một xã hội tiêu dùng sùng bái vật chất. Vì thế mà khoảng thời gian cần thiết để cha mẹ chơi đùa và trò chuyện cùng con cái ngày càng ngắn lại so với những thập kỷ trước.

Bên cạnh đó, sự bùng nổ của các kênh tivi truyền hình cáp, các loại game online và nhất là Internet đã và đang tạo ra một thế giới thanh thiếu niên ngày càng khác biệt với những gì mà chúng ta – những bậc cha mẹ – từng biết. Cái gì cũng có hai mặt của nó. Nếu những tiến bộ khoa học công nghệ mang đến vô số lợi ích cho con người thì nó cũng đồng thời đem đến cả những điều tệ hại, thậm chí rất tệ hại. Nếu Internet là nơi để phô trương cái đẹp, cái tốt thì cũng là chỗ cho cái xấu, cái ác mọc lên như cỏ dại. Sự phát triển như vũ bão của công nghệ thông tin và sự nhanh nhạy của giới trẻ đối với công nghệ cũng chính là lý

do khiến nhiều bậc phụ huynh có cảm giác hụt hẫng, bất lực vì không có cách nào theo kịp con cái hoặc quản lý được chúng.

Máy vi tính có hấp lực đặc biệt với thanh thiếu niên. Mạng Internet là nguồn cung cấp thông tin phong phú, mang lại sự tương tác trong thế giới ảo cho người dùng, khiến cho nhiều người lạc lõng trong thế giới thật có thể tìm được chỗ đứng của mình trong thế giới ảo và ngày càng đắm chìm trong đó. Tôi từng thực hiện một cuộc khảo sát nhỏ với một nhóm thiếu niên, bằng cách hỏi xem họ dành bao nhiêu tiếng một ngày cho máy vi tính hay lướt web. Không cần chớp mắt, hơn 55% trả lời 4-5 tiếng mỗi ngày.

Và dĩ nhiên, trong thế giới tuổi teen khá phức tạp đó, nếu gặp cái tốt cái đẹp, con bạn sẽ ngày càng tiến bộ. Ngược lại, chúng sẽ phí thời gian vào những chuyện vô bổ, thậm chí là chuyện xấu. Báo chí lên tiếng hàng ngày về hiện tượng nghiện game, xem phim đồi trụy, những đoạn video clip nhạy cảm mà các em truyền tay nhau. Người lớn chúng ta cần phải làm gì để kéo con em mình tránh xa những ảnh hưởng độc hại ấy? Đó là câu hỏi mà chúng ta phải cùng động não để tìm ra cách giải quyết.

Một số thiếu niên than phiền với tôi rằng cha mẹ không yêu thương chúng, quản lý chúng như tù nhân và tước đi nhu cầu tự khẳng định bản thân của chúng. Cách mà bọn trẻ nhận thức về sự quan tâm và tình cảm của cha mẹ không phải lúc nào cũng đồng quy với cách mà cha mẹ nghĩ và hành động.

Hiện nay, đối với một số thiếu niên, yêu thương chúng nghĩa là cho chúng quyền tự do giao du với những người chúng thích và làm bất cứ cái gì chúng muốn. Dĩ nhiên, là cha mẹ, chúng ta nói chung rất sợ kiểu “tự do” này, ai chẳng muốn làm hết sức mình để bảo vệ con cái khỏi những nguy cơ của một xã hội ngày

càng phức tạp và bảo bọc chúng lớn lên trong một môi trường an toàn, “vô trùng”.

Câu hỏi đặt ra là môi trường mà bạn có thể mang lại cho con bạn an toàn đến mức nào và liệu đây có phải là cách tốt nhất để giúp đỡ chúng? Một mai lớn lên, đứa trẻ nào rồi cũng phải đối diện với cái bất toàn, cái xấu, cái không ổn và vì hoàn toàn không có khái niệm gì về mặt trái của xã hội, những đứa trẻ lớn lên trong môi trường “vô trùng” thường có nguy cơ “nhiễm bệnh” cao hơn những đứa trẻ khác.

VÌ SAO TRẺ NGHIỆN CHƠI GAME?

Có thể nói một trong những vấn đề bức xúc và gây đau đầu nhất hiện nay là hiện tượng nghiện game trong giới trẻ. Tôi mong bạn không gặp phải vấn đề này. Nhưng dẫu vậy, chúng ta hãy cùng nhau tìm hiểu tại sao con trẻ, nhất là các bé trai nghiện chơi game?

Dù trò chơi điện tử đã xuất hiện từ hơn hai thập kỷ trước, nhưng thế hệ 7X và đầu 8X không có nhiều người trở thành con nghiện. Thuở ấy chúng ta có thể thích thả diều, đá bóng hay đi xem phim với bạn bè - các trò chơi cổ điển có giá trị tinh thần cao và nhìn chung không hội đủ những yếu tố “gây nghiện”. Vậy thì game hiện đại là như thế nào? Nó có cái gì khiến bọn trẻ say sưa đến thế?

Game tạo ảo giác về việc làm chủ cuộc sống

Với những đòi hỏi ngày càng cao từ trường học, gia đình và xã hội, thiếu niên ngày nay không khỏi có cảm giác mất đi khả năng

làm chủ những gì xảy ra xung quanh và trong chính bản thân chúng. Chỉ khi ngồi trước màn hình vi tính, chúng mới có cảm giác giành lại khả năng kiểm soát mọi thứ trên đời. Vẫn biết rằng đó chỉ là thế giới ảo, nhưng những cảm xúc mà chúng có khi say sưa bấm nút hoặc di chuyển con trỏ là thật, vì các trò chơi ngày nay được các “phù thủy game” thiết kế sống động như thật, thậm chí đối với những bộ óc non nớt thì nó còn thật hơn cả cuộc sống ngoài kia, vì những nhà thiết kế đã khái quát hóa đời sống, phóng chiếu nó với một độ rõ nét và sinh động cực lớn. Cuộc sống trong các trò chơi mang lại cảm giác mạnh, “rất đã” khiến đứa trẻ, một khi rời màn hình, chỉ thấy cuộc sống xung quanh mình tẻ nhạt, đáng chán.

Chẳng phải vậy sao, chỉ cần chạm vào bàn phím, bạn có thể điều khiển nhân vật trong trò chơi theo ý muốn và trí tưởng tượng của mình. Bạn cũng có thể điều chỉnh kết quả trò chơi bằng cách lựa chọn hành động một cách thoải mái. Cảm giác làm chủ giả tạo này có hấp lực cực lớn, bạn có thể “sống” trong thế giới tự tạo ra cho mình, nơi mà bạn có được cây đèn thần của Aladin, bắt thần đèn làm cho mình bất cứ điều gì. Các trò chơi loại này đánh trúng vào một điểm: con người nói chung thích cảm giác được làm chủ và cảm thấy bất lực nếu mọi việc không theo đúng ý mình.

Một lý do khác khiến đa số thiếu niên thích trò chơi điện tử là vì nó mang lại kết quả tức thì. Chỉ trong một thời gian ngắn và với một chút cố gắng không thấm vào đâu so với cuộc sống thật, chúng có thể trở thành một người “quan trọng” hơn, “giàu có” hơn, “thành công” hơn và được nhiều game thủ khác “nể sợ” hơn. Một trong những tác hại của trò chơi điện tử mà nhiều người chưa nhìn ra: nếu nghiện game trong một thời gian dài,

hệ thống thần kinh của bạn có thể chỉ phản ứng lại với những phần thưởng tức thì, dễ dàng. Điều này có thể giúp lý giải tại sao phụ huynh ngày nay gặp khó khăn trong việc động viên con cái học tập; vì khác với trò chơi, học tập là một việc nhọc nhằn đòi hỏi một quá trình phấn đấu và nỗ lực dài hơi trước khi đạt được phần thưởng.

Game giúp chúng ta “thoát ly” thực tế

Game đặc biệt có sức hấp dẫn với những trẻ có cảm giác lạc lõng trong một tập thể (do thiếu những kỹ năng xã hội cần thiết), thiếu sự quan tâm yêu thương của cha mẹ hoặc bị bạn bè trong trường bắt nạt. Nạn ý mạnh hiếp yếu trong trường học chẳng phải là chuyện hiếm hoi gì ở bất cứ đâu và trong thời đại nào, với những biểu hiện đa dạng, từ những lời chọc ghẹo vô hại đến việc gây thương tổn về tinh thần và thể xác đối với trẻ. Trò chơi trong thế giới ảo, trong khi đó, mang lại cho những đứa trẻ-nạn-nhân này cảm giác chúng là người hùng thật sự, không những không để ai bắt nạt mà còn oai phong “cho đo ván” những “nhân vật” khét tiếng khác.

Trong cuộc trò chuyện với một thiếu niên 14 tuổi tên Chris theo học chương trình *“Tôi Tài Giỏi, Bạn Cũng Thế!”*, tôi tình cờ đề cập đến chủ đề trò chơi điện tử và được biết Chris là “dân nghiện” thứ thiệt. Sau một hồi nói chuyện, cậu thú thật mình bị đối xử khá tệ ở trường, không ai muốn chơi với cậu và cậu luôn bị bạn bè bắt nạt. Chỉ khi chìm đắm vào thế giới ảo với những trò chơi hấp dẫn, biến hóa, cậu mới có cảm giác tự do tự tại, có thể trở thành người mà cậu muốn và làm chuyện mà cậu thích làm. Cậu có thể “giết” bất cứ đối thủ nào nên được các game

thủ khác nề sợ và tôn sùng. Trong thế giới ảo, thay vì bị bạn bè xa lánh hoặc bắt nạt, Chris có nhiều fan hâm mộ và cậu có thể ra oai với bất kỳ ai.

Ngày càng có nhiều thiếu niên như Chris đi tìm niềm vui và sự khuây khỏa trong thế giới ảo, vì chỉ có ở đó, chúng mới tạo được danh tính riêng, được đánh giá cao, những điều mà những đứa trẻ đáng thương này không có được trong gia đình hoặc nhà trường. Một hiện tượng đáng lo ngại khác là ở một phương diện nào đó, một số trò chơi điện tử kích thích tính hung hăng thiếu kiểm soát của trẻ và là tác nhân gián tiếp gây ra các hành vi bạo lực ở trẻ vị thành niên.

BẠN LÀM GÌ NẾU KHÔNG PHẢI GIÚP CON ĐƯƠNG ĐẦU VỚI NHỮNG CÁM DỖ VÀ KHÓ KHĂN TRONG CUỘC SỐNG?

Trong thế giới đất chật người đông này, không chỉ người lớn chúng ta mà con cái chúng ta cũng phải chịu áp lực và đối mặt với nhiều vấn đề. Làm thế nào đạt toàn điểm giỏi, đậu vào trường danh giá để làm mát mắt cha mẹ? Làm thế nào để nói “không” với đứa bạn mời lên mạng chat hàng giờ hoặc so tài với nó trong một trò chơi? Kể ra vấn đề của con trẻ cũng không nhỏ như người lớn chúng ta vẫn nghĩ đâu. Trong khi đó, thay vì ở bên con cái làm chỗ dựa cho chúng, đa số các bậc cha mẹ chúng ta bị cuốn vào vòng xoáy cơm-áo-gạo-tiền. Sự phát triển quá nhanh và quá nóng của xã hội tiêu thụ tạo ra không ít cám dỗ đối với giới trẻ. Những công ty sản xuất trò chơi tận dụng khoảng trống

này, bằng mọi cách lôi trẻ đến màn hình vi tính hoặc những trò chơi vô bổ khác. Nếu cha mẹ hay gia đình không trở thành tổ ấm để trẻ quay về chia sẻ và thổ lộ những khó khăn cảm dỗ, thì nhiều nguy cơ đến một ngày kia tất cả sẽ bùng nổ như trong một vở bi kịch.

Nếu cha mẹ và con cái trong gia đình bạn có mối quan hệ hai chiều và cảm thông lẫn nhau, xin chúc mừng bạn. Ngược lại, nếu mọi chuyện không như bạn mong muốn, cha mẹ và con cái gặp nhiều trở ngại trong giao tiếp với nhau, thì đây là lúc bạn cần phải làm mới lại mối quan hệ đó trước khi quá muộn. Các phương pháp trong quyển sách này sẽ giúp bạn bắt đầu tạo dựng sự tin tưởng và thoải mái trong các mối quan hệ gia đình. Đó chính là cách tốt nhất để bạn có thể bắt đầu giúp con đối mặt với những khó khăn cảm dỗ trong cuộc sống.

“LUÔN LUÔN LẮNG NGHE, LUÔN LUÔN THẤU HIỂU” MONG MUỐN VÀ SUY NGHĨ CỦA TRẺ

Bậc cha mẹ nào lại không biết mình mong muốn gì cho con cái. Ý muốn đó bắt đầu từ lúc đưa con tượng hình trong bụng mẹ, *“Con mình sẽ là đứa thông minh ngoan ngoãn, lớn lên nó sẽ...”*. Nhưng mong muốn trong đầu là một chuyện, xắn tay áo lên để biến mong muốn đó thành hiện thực lại là chuyện khác.

Đầu tiên, để hòa nhập vào thế giới tuổi teen và giúp đỡ chúng, ta cũng phải hiểu trẻ mong muốn gì từ người lớn chúng ta, vấn đề gì chúng thường vấp phải trong học tập, trong các mối quan

hệ gia đình, trong nhà trường và ngoài xã hội.

Hãy lắng đọng một chút và dành vài phút để viết ra những gì mà bạn nghĩ là con mình mong muốn nhất. Bạn nghĩ chúng muốn gì và cần gì từ những người mà chúng biết là yêu thương mình nhất? Hãy viết ra vài điểm vào khoảng trống dưới đây trước khi đọc tiếp.

Hãy cùng con tìm hiểu xem câu trả lời của bạn có khớp với những gì mà hầu hết bọn trẻ thật sự mong muốn cho mình và muốn có được từ cha mẹ không. Dưới đây là kết quả một cuộc khảo sát mà chúng tôi thực hiện gần đây với hơn 100 học sinh.

Năm điều bọn trẻ mong muốn từ cha mẹ nhất là:

1. Tự do và khoảng không gian để khẳng định bản thân
2. Được tin tưởng
3. Được yêu thương và chấp nhận
4. Được công nhận
5. Độc lập, không bị phụ thuộc

Khi tôi đưa danh sách này cho phụ huynh trong các buổi hội thảo dành cho họ, nhiều người bình luận như sau:

- *“Sao tôi có thể tin tưởng được khi chúng không biết thế nào là trách nhiệm?”*
- *“Nếu muốn tôi tin tưởng, chúng phải chứng tỏ mình đáng được tin chứ.”*
- *“Nếu để chúng tự do, chúng sẽ chẳng còn biết trên dưới hay kỷ cương gì hết.”*
- *“Độc lập ư? Nếu chúng quyết định sai thì sao?”*

Cha mẹ có cách nào đem đến cho con cái những gì chúng mong muốn, đồng thời vẫn bảo đảm rằng chúng sống có kỷ luật, có trách nhiệm và chừng chặc để đưa ra những quyết định đúng đắn không? Chắc chắn là có!

Những người thất bại trong việc làm cha mẹ bị “mắc kẹt” trong cách nghĩ tiêu cực rằng để nuôi dạy con thật tốt, họ không thể nhượng bộ với “khao khát tự do”, “nhu cầu được tin tưởng” và “nhu cầu được công nhận” của chúng. Đó là lý do tại sao việc làm cha mẹ trở thành một “cuộc chiến không khoan nhượng” hàng ngày. Họ phát hiện ra rằng họ phải dùng vũ lực và sức mạnh bề trên để bắt buộc con cái làm những việc mà họ nghĩ là tốt và vì lợi ích của chúng.

Điều này dẫn đến một hệ quả tất yếu, bọn trẻ có cảm giác bị câu thúc, trói buộc, không được người lớn chấp nhận và công nhận, không có khoảng không gian riêng cho mình. Và một khi không chịu nằm dưới ảnh hưởng của cha mẹ thì chúng ắt chịu tác động của những “thế lực” bên ngoài thường không tốt đối với con trẻ, điều ấy cũng tương tự như việc để một ngôi nhà trống nếu người tốt không vào ở thì kẻ xấu sẽ đến viếng.

Các bậc phụ huynh thành công thì ngược lại. Họ tin rằng thỏa mãn một cách hợp lý những mong muốn và nhu cầu cảm xúc của con cái (sự tự do, độc lập, nhu cầu được công nhận, được chấp nhận,...) là cách tốt nhất để giúp trẻ trở nên vững vàng và tự nguyện làm những việc nên làm. Thay vì ép buộc con cái phải theo ý mình, họ tin vào những cách thức giúp con hợp tác với mình một cách tự nguyện. Trong quyển sách này, bạn sẽ được học cách giúp con hiểu để sẵn sàng hợp tác với bạn, chăm chỉ làm việc nhà và vui vẻ học hành.

Cũng trong cuộc khảo sát trên, bọn trẻ đã nói ra những gì mà chúng thật sự mong muốn cho bản thân.

1. Trở thành người thành công
2. Đạt thành tích cao trong học tập
3. Được yêu thích và nổi tiếng
4. Có mối quan hệ tốt với cha mẹ

Rõ ràng, đó cũng chính là những gì bạn mong đợi ở con mình, đúng không nào?

Nhưng nếu cha mẹ và con cái thật sự có cùng mong muốn, tại sao bọn trẻ lại không muốn nghe lời người lớn? Vấn đề nằm ở đâu?

Mắc mớ là ở chỗ, mặc dù đứa trẻ nào cũng muốn được thành công và đạt điểm cao trong học tập, nhưng đa số lại không biết và không sử dụng những phương pháp hiệu quả (để đạt được thành công), hoặc thiếu niềm tin rằng chúng thật sự có thể học tốt, rất tốt nữa là khác. Vì thiếu phương pháp và lòng tin vào chính mình, chúng thường bỏ cuộc ngay khi vấp phải trở ngại đầu tiên, rồi để mặc cho những cảm xúc tiêu cực (lười biếng, chán nản,...) làm nhụt chí và từ đó mặc cho mọi chuyện đến đâu thì đến.

Bên cạnh đó, việc can thiệp, mắng mỏ, chê trách, đe dọa và trừng phạt khắt khe của một số bậc cha mẹ không những chẳng giúp ích gì trong việc truyền cảm hứng học tập cho con trẻ, lại chỉ gây áp lực cho những cá nhân còn non nớt, dẫn đến hệ quả là nhiều em tiếp nhận mọi chuyện với thái độ tiêu cực. Thậm chí, những hành động thái quá của cha mẹ chỉ củng cố thêm niềm tin và cảm xúc tiêu cực nơi trẻ về bản thân mình và về cha mẹ mình.

Với tư cách những người làm cha mẹ, chúng ta phải biết thông cảm với những vấn đề của con cái, tin tưởng chúng, động viên chúng và đưa ra những phương pháp hiệu quả giúp chúng vượt qua khó khăn. Chỉ có vậy, trẻ mới có động lực và ý chí để tiếp tục cố gắng vươn lên. Dù là cha mẹ hay con cái thì bất cứ ai cũng có mục đích cuối cùng là mong cho bản thân hoặc người thân của mình thành công, hạnh phúc. Và đó cũng chính là lý do cơ bản nhất để bạn, với tư cách người cha hay người mẹ, thực hiện bước đầu tiên trong việc tìm hiểu tâm tư nguyện vọng của con cái.

HIỂU VẤN ĐỀ CỦA CON TRƯỚC KHI GIANG TAY GIÚP ĐỠ

Để có thể động viên, giúp đỡ con cái giải quyết các vấn đề chúng gặp phải trên con đường vươn lên trong học tập hay cuộc sống, ta phải thật sự hiểu rõ những rắc rối này. Hãy suy nghĩ và kê ra những điều bạn nghĩ đang là vấn đề của con mình.

Có phải bạn đã viết ra một trong những điều sau?

- ☐ Lười biếng – luôn trì hoãn không chịu bắt tay ngay vào việc
- ☐ Thiếu kỷ luật
- ☐ Không tôn trọng người lớn
- ☐ Thờ ơ, không có hứng thú học tập
- ☐ Bao giờ cũng viện đủ lý do để không làm tốt việc này việc kia
- ☐ Có thái độ không tốt

GIẢI QUYẾT “VẤN ĐỀ GỐC” CHỨ KHÔNG PHẢI “TRIỆU CHỨNG BÊN NGOÀI”

Thật trớ trêu, có một số vấn đề phổ biến mà cha mẹ NGHĨ rằng con mình đang gặp phải lại không phải là bản chất vấn đề mà chỉ là biểu hiện bên ngoài. Vì thế, dù họ có làm gì đi nữa vẫn không thể hóa giải được vấn đề đó. Để giải quyết tận gốc một vấn đề, bạn phải truy tìm “gốc rễ sâu xa” của nó chứ không chỉ tập trung vào “chữa cái ngọn”. Ví dụ, việc một cậu trai lười học (biểu hiện bên ngoài) có thể có những lý do khác nhau (nguyên nhân sâu xa). Sau đây là một vài nguyên nhân thường gặp.

Lý do 1: Cậu học hành chăm chỉ nhưng kết quả thi vẫn kém hơn bạn bè. Cậu đi đến kết luận là mình ngu hơn người, có học mấy cũng chẳng nên cơm cháo gì. (Trong trường hợp này, vấn đề thật sự nằm ở niềm tin tiêu cực vào bản thân – tự cho mình kém cỏi – và không có phương pháp học tập hiệu quả, nên học chăm mà kết quả vẫn kém).

Lý do 2: Cậu luôn cho rằng mình bị thầy cô ở trường “chiếu bí” hoặc “đi”, và do đó, cậu chống đối lại thầy cô và nhà trường bằng cách không học hoặc học quấy quá cho xong. (Nguyên nhân nằm ở chỗ cậu có mối quan hệ không tốt với thầy cô).

Lý do 3: Trong gia đình, cha mẹ cậu chỉ chú ý đến con khi cậu làm những việc sai trái. Nếu mọi chuyện suôn sẻ, cha mẹ sẽ không hỏi tới cậu chứ đừng nói gì đến việc quan tâm đến cậu. (Nguyên do là vì nhu cầu cảm xúc của cậu

không được đáp ứng và cậu cần làm một việc gì đó để nhận được sự quan tâm).

Lý do 4: Cậu đau khổ vì mối quan hệ với bạn gái đổ vỡ nhưng điều này cha mẹ cậu không biết. Mang nỗi đau này, cậu cảm thấy tất cả mọi chuyện với mình là vô nghĩa và không còn muốn học hành gì nữa. (Trong trường hợp này, nguyên nhân là do cậu có cảm xúc tiêu cực gây ra bởi một người khác).

Danh sách các nguyên nhân cho cùng một “triệu chứng” (lười học) có thể tiếp tục kéo dài vì mỗi đứa trẻ có tính cách và hoàn cảnh khác nhau. Bạn sẽ nhận ra rằng khi bạn bắt đầu thật sự truy tìm nguyên nhân của một hành vi (biểu hiện bên ngoài) nào đó, bạn sẽ có được một loạt các giải pháp hợp lý để giải quyết tận gốc vấn đề. Hãy suy nghĩ về việc này: nếu bạn kết luận rằng con bạn đơn thuần là lười biếng và trừng phạt tội lười biếng của nó thì bạn sẽ không bao giờ giải quyết được vấn đề.

Lấy ví dụ “lý do 1”, bạn có thể giúp con bạn có thái độ học tập tích cực hơn bằng cách mua cho con quyển sách “Tôi Tài Giỏi, Bạn Cũng Thế!”. Quyển sách này sẽ giúp con bạn xây dựng niềm tin tích cực vào bản thân (có nghĩa là loại bỏ những niềm tin tiêu cực), và các phương pháp học tập hiệu quả tiên tiến nhất (nhằm giải quyết vấn đề “học nhiều mà tiếp thu chẳng bao nhiêu”).

Trong các chương tiếp theo, bạn sẽ học cách giúp con chia sẻ những vấn đề và cảm xúc của chúng với bạn một cách thoải mái (đa số bọn trẻ cảm thấy rất khó nói chuyện với cha mẹ), cũng như các phương pháp giúp con bạn nhanh chóng tìm được giải pháp cho các vấn đề bọn trẻ thường gặp phải.

VÌ SAO TÔI VIẾT QUYỂN SÁCH NÀY?

Trong vòng 15 năm qua, tôi đã tổ chức rất nhiều khóa học về các phương pháp học tập hiệu quả và phát triển bản thân trong thanh thiếu niên, nhằm giúp các em thành công cả trong học đường lẫn cuộc sống. Nhờ thế mà tôi có cơ hội tiếp xúc với hàng ngàn học sinh với những thái độ và cách hành xử khác xa nhau.

Một số em sống lạc quan, tự tin và đầy quyết tâm trong học tập nên đạt những thành tích tốt về các mặt học tập, thể thao, văn nghệ. Trong khi đó, có những em hoàn toàn dửng dưng với việc học, luôn sống trong tâm trạng sợ hãi, có thái độ tiêu cực, nổi loạn và không màng đến ngày mai. Từ những điều mắt thấy tai nghe hàng ngày, trong tôi luôn bật lên một câu hỏi, sao lại có sự khác biệt to lớn như thế. Có phải đó là những tính cách khác nhau được hình thành từ lúc cha sinh mẹ đẻ? Hay do tác động của bạn bè xung quanh? Vì những ngôi trường khác nhau mà các em đang học? Do ảnh hưởng của thầy cô trong trường? Hay chỉ đơn giản là do chế độ dinh dưỡng hàng ngày của các em? Hoặc rộng hơn, do hoàn cảnh kinh tế xã hội?...

Mặc dù tất cả các yếu tố trên đều ít nhiều ảnh hưởng đến mỗi cá nhân trong một chừng mực nào đó, tôi phát hiện ra rằng, *yếu tố lớn nhất và quan trọng nhất hình thành thái độ, hành vi, và do đó, tương lai của một đứa trẻ chính là cách dạy dỗ của cha mẹ đối với con cái.*

Tôi cũng khám phá ra rằng, nếu cha mẹ có cách nghĩ tích cực và dành thời gian để bảo ban, trò chuyện và nâng đỡ con em thì chúng sẽ tin tưởng vào bản thân hơn, có động lực mạnh mẽ

hơn và thành công hơn. Điều này cũng đúng với cả các em sinh trưởng trong gia đình nghèo, học ở “trường làng”, và thậm chí kể cả khi sống trong một môi trường không trong sạch lắm. Thêm một phát hiện nữa, những đứa trẻ có nhiều biến chuyển tích cực nhất và thành công nhất sau các khóa đào tạo của tôi đều là con của những người cha người mẹ thật sự cảm thông và tích cực hỗ trợ con cái.

Quá trình tìm tòi để giải đáp cho nỗi băn khoăn trên là lý do thúc đẩy tôi thai nghén và thực hiện quyển sách này. Đối tượng mà tôi muốn trao đổi, trò chuyện, tranh luận và cuối cùng truyền đi cảm hứng cho một sự thay đổi lớn chính là bạn, bậc cha mẹ hết lòng quan tâm đến con cái. Tôi hiểu rõ điều mà tôi sẽ mang đến cho bạn sau khi đọc quyển sách và thực hiện những gì cần làm, đó là niềm tự hào chính đáng của người làm cha mẹ có những đứa con khỏe mạnh, vui tươi, lanh lợi, thành công trong trường học và mai này sẽ thành công trong bất cứ cương vị xã hội hay nghề nghiệp nào mà chúng lựa chọn.

CHA MẸ PHẢI LÀ NGƯỜI TẠO RA SỰ KHÁC BIỆT

Điều đáng mừng là khi bạn đã học được cách hiểu và tương tác với con cái một cách đúng đắn, bạn sẽ chứng kiến một chuyển biến không ngờ, trẻ sẽ trở thành những “thiên thần” biết yêu thương, cảm kích trước tình yêu thương của cha mẹ; có ý chí và quyết tâm mạnh mẽ, cho dù vào lúc này, chúng có thể là những “thiên thần nổi loạn” hỗn láo, bỏ ngoài tai những lời cha mẹ hoặc trơ lỳ trước những thông điệp của tình thương.

Trong đời mình tôi đã chứng kiến nhiều phép lạ xảy ra khi cha mẹ và con cái cùng nỗ lực “đổi mới” mình qua những quan niệm và phương pháp tích cực để thành công hơn trong cuộc sống và quan hệ gia đình. Và đã đến lúc tôi muốn chia sẻ với bạn một trong những câu chuyện thành công nhất mà tôi biết được.

Tôi xin đăng nguyên văn email của một học viên tên Yu Yuan đã hoàn thành khóa học *“Tôi Tài Giỏi, Bạn Cũng Thế!”* của chúng tôi. Yu Yuan, trước khi đến với chúng tôi, là một thiếu niên quậy phá, sống lòng bông lang bang thậm chí còn có vấn đề rắc rối với luật pháp nữa. Tuy nhiên, khi cậu lĩnh hội được các phương pháp giao tiếp tích cực trong khóa học của chúng tôi, mối quan hệ giữa cậu với mẹ cậu và cả với thầy cô trong trường bỗng chốc trở nên tốt đẹp. Có thể nói Yu Yuan đã làm một cuộc “lột xác” ấn tượng, từ chỗ là một học sinh cá biệt bỏ bê học hành và không quan tâm gì đến tương lai, cậu trở thành một học sinh đầy quyết tâm, có trách nhiệm và gặt hái nhiều thành tích cả trong học tập lẫn cuộc sống. Thậm chí sau này, Yu Yuan còn quay lại làm trợ lý huấn luyện trong rất nhiều khoá đào tạo của chúng tôi.

Người gửi: Flame

Ngày: Thứ 5, 30 tháng 11 năm 2005, 15:34

Người nhận: Adam Khoo

Chủ đề: Thư cảm ơn

Thầy Adam kính mến,

Em xin gửi lời cảm ơn chân thành đến thầy vì thầy đã giúp em bắt đầu có được cái gọi là “niềm hy vọng lớn” từ khóa học “Tôi Tài Giỏi, Bạn Cũng Thế!” vào tháng ba vừa rồi. Trước khóa học, cuộc sống đối với em thật khó khăn. Em hiếm khi nói chuyện với mẹ và thậm chí còn dính líu đến những việc rắc rối với pháp luật.

Mới tháng hai năm nay, trước khi tham gia khóa học của thầy, em đã bị tuyên án 18 tháng tù treo vì tội cố ý hành hung người khác.

Cuộc đời em trước khi tham gia chương trình “Tôi Tài Giỏi, Bạn Cũng Thế!” có thể nói là một chương khác. Em luôn sống trong tâm trạng căng thẳng nóng giận, và cứ nghĩ là cả thế giới đang chống lại mình. Từ những gì trải nghiệm và lĩnh hội được qua khóa học, em như tỉnh lại sau một cơn mê dài và nhận ra rằng không phải thế giới chống lại em mà chính là em luôn tìm cách chống lại thế giới.

Em học được cách giải quyết tốt hơn những vấn đề gặp phải trong cuộc sống nên cảm thấy như cuộc đời bắt đầu mỉm cười với mình.

Điều quan trọng nhất mà em học được từ khóa học của thầy không phải là các kỹ năng học tập mà là cách trở thành một người tốt hơn trong cuộc sống. Đối với em, điều này còn giá trị hơn các kỹ năng học tập mà em đã học được, vì nói cho cùng, nếu em cứ phạm luật mãi, thì dù có bằng cấp gì chẳng nữa phổng có ích gì.

Mối quan hệ giữa em và mẹ cũng ngày càng tốt đẹp, như thế hai mẹ con từ lúc nào đã trở thành những người bạn, và em cảm thấy rất vui vì điều đó.

Mặc dù em vẫn đang trong giai đoạn thụ án treo, nhân viên tòa án đã thông báo một tin vui, em có thể được giảm án.

Giờ đây, em có thể nhìn nhận mọi việc rõ ràng hơn. Từ đáy lòng mình em biết mình mang ơn thầy, vì thầy chứ không phải ai khác, đã giúp em nhận ra cái gì là quan trọng của cuộc sống.

Xin cảm ơn thầy một lần nữa.

Trân trọng,

Yu Yuan

CHA MẸ CÓ NĂNG LỰC MÀU NHIỆM TẠO NÊN SỰ THAY ĐỔI NƠI CON CÁI

Nhiều phụ huynh và thầy cô giáo thường lấy làm ngạc nhiên vì tôi có thể truyền cảm hứng cho một sự thay đổi lớn trong các em, thậm chí ngay cả với những học sinh “khó trị” nhất, chỉ sau một thời gian ngắn. Tôi thường nói với họ rằng, “phép màu” không nằm ở đâu khác ngoài khả năng hiểu biết, năng lực cảm thông và cách thức giao tiếp bằng lời với các bạn trẻ. Bí quyết cũng nằm ở chỗ biết cách khơi gợi những cảm xúc tích cực trong trẻ bằng cách “bấm đúng nút”. Tôi tin rằng tất cả trẻ em, về bản chất đều có sẵn trong mình động lực vươn tới thành công và rất dễ “sung” nếu ta biết cách gửi đi đúng thông điệp chúng cần. Vấn đề là ở chỗ, người lớn chúng ta có biết cách giúp chúng khám phá sức mạnh vốn có trong chính bản thân chúng hay không.

Lý do giải thích tại sao hầu hết các ông bố bà mẹ cảm thấy khó bắt con cái nghe “lời hay lẽ phải” của mình là vì bản năng tự nhiên của cha mẹ xui khiến họ “bấm sai nút”. Bởi thế, thay vì làm cho trẻ cảm thấy phấn chấn tự tin, họ lại chỉ làm cho bọn trẻ nhụt chí, đôi khi muốn chống đối hoặc làm ngược lại những điều mà cha mẹ chúng muốn.

Ví dụ, nếu con trai bạn một ngày nào đó nói với bạn rằng, “*Con thấy việc đến trường thật nhàm chán, chỉ tốn thời gian*”, bạn sẽ phản ứng như thế nào? Tôi biết đa số ông bố bà mẹ sẽ lập tức nháy dựng lên và nói những câu gay gắt, “*Con bị điên à?*”, “*Mày phải học cho dù có thích hay không, nghe chưa!*” hay “*Con phải học vì tương lai của con*”. Trong các chương sau, bạn sẽ biết rằng cách phản ứng như thế không hề giúp bạn đạt được mục đích

truyền cảm hứng thay đổi cho con bạn, dù đó chính là điều bạn mong muốn. Thật vậy, trước phản ứng như thế của cha mẹ, con bạn chỉ thấy một điều, đó là cảm xúc của chúng bị coi nhẹ, rằng bạn không hề quan tâm hay hiểu chúng chút xíu nào. Việc này có thể càng khiến chúng chán học hơn. Vậy, bạn nên phản ứng như thế nào để đạt được mục đích của mình?

Trong quyển sách này, chúng tôi sẽ chia sẻ với bạn các phương pháp mà bạn có thể sử dụng để con bạn giải phóng sức mạnh và tài năng vốn còn ngủ yên sau những cánh cửa im ỉm khóa trong bản thân chúng. Những phương pháp mà bạn sẽ biết trong các chương sau là kết quả của nhiều năm tôi nghiên cứu và làm việc với hàng ngàn bậc cha mẹ ở Singapore và các nước trong vùng. Tôi thật lòng tin rằng việc áp dụng những gì bạn học được từ quyển sách này sẽ làm nên một “phép màu” cải thiện mối quan hệ giữa cha mẹ và con cái. Chúng ta hãy bắt đầu bằng việc học cách giải phóng và kích hoạt những khả năng tiềm ẩn trong mỗi đứa con, bạn nhé!

Đáp án cho bài kiểm tra về việc hiểu về ngôn ngữ tuổi teen

- *Bạn hiểu được cách viết này không: pố t4y, chàj oj?*

“Pố t4y” là cách viết của từ “bó tay”.

“Chàj oj” là cách viết của từ “trời ơi”.

- *Những người nào được gọi là “Emo”?*

“Emo” là từ dùng để miêu tả một người rất nhạy cảm và có cảm xúc bất an.

- *“Xàm bơ”, “Xàm xí” có nghĩa là gì?*

“Xàm bơ”, “xàm xí” có nghĩa là “nhảm nhí”.

- *“LOL” có nghĩa là gì?*

“LOL” là từ viết tắt của “Laugh Out Loud”, có nghĩa là “cười lớn tiếng”, thường được dùng trong tán gẫu qua mạng (chat).

- *“Là dà”, “i âu ậy” có nghĩa là gì?*

“Là dà” là cách nói gọn của “là như thế nào”.

“I âu ậy” là cách nói lái của từ “đi đâu vậy”.